

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BERETNING

OM

FREDERIKSBERG SKOLEVÆSEN

FOR AARET 1907—08

FRA

SKOLELEDIREKTØREN

FREDERIKSBERG

J. S. NIELSENS BOGTRYKKERI, NYVEJ 19

1908

Børnetallet. Efter Uddrag af de Skolelister, som ledsager Mandtalslisterne, udgjorde *det samlede Antal Børn i skolepligtig Alder i Frederiksberg Kommune* den 31. December 1907: **11768** (mod 11573 Aaret før).

Heraf undervistes:

i Skoler i København	1453	(631	Dr.	og	822	P.)
- Kommuneskolerne paa Frederiksberg	7365	(3759	—	-	3606	—)
- anerk. Privatskoler paa Frederiksberg	2743	(1481	—	-	1262	—)
- Hjemmet og paa lignende Maade . .	194	(68	—	-	126	—)
uden Undervisning var	13	(4	—	-	9	—)

Disse sidste var alle syge.

Foruden de anførte 7365 Børn fandtes der endvidere i Kommuneskolerne 277 Børn under 7 Aar og 274 Børn fra København, ialt 7916 mod 7626 den 31. December 1906. (Omvendt søgtes de københavnske Kommuneskoler af 574 Børn, som var hjemmehørende paa Frederiksberg). I Gennemsnit har der i afvigte Aars Sommerhalvaar været 7739 og i Vinterhalvaaret 7889 Børn i Kommuneskolerne.

I de to Skoler, i hvilke der gives *Halvdagsundervisning* (Skolerne paa Howitzvej og Fuglevangsvej), fandtes den 31. December 1907: 1990 Børn (mod 2030 Aaret før) og i de seks Skoler med *Heldagsundervisning* (Skolerne paa Niels Ebbesens Vej, Godthaabsvej, Nye-landsvej, Solbjærgvej, Lollandsvej og Duevej) 5926 mod 5596 det foregaaende Aar.

Af- og Tilgangen ved de enkelte Skoler har stillet sig saaledes:

	Børnetal d. 1. April 1907	Tilgang					Afgang					Børnetal d. 31. Marts 1908	Børnetal i Gennem- snit af Aaret	
		Fra Hjemmet	Fra off. Skoler paa Frdbg.	Fra andre off. Skoler	Fra priv. Skoler	I alt	Til off. Skoler paa Frdbg.	Til andre off. Skoler	Til priv. Skoler	Udskr. ved Slutn. af skolepl. Alder	Døde			I alt
Skolen paa Howitzvej	1203	179	40	129	6	354	32	112	4	179	1	328	1229	1224
Skolen paa Fugle- vangsvej	817	83	44	89	4	220	40	81	14	133	4	272	765	768
Skolen paa Niels El- besens Vej.	873	143	13	61	18	235	43	70	26	108	1	248	860	862
Skolen paa Godt- haabsvej	871	168	38	65	10	281	31	115	10	125	1	282	870	890
Mellemskolekl.	»	»	90	1	»	91	»	»	»	»	»	»	91	91
Skolen paa Nyelands- vej	984	169	20	71	39	299	43	59	10	139	1	252	1031	1011
Skolen paa Solbjærg- vej	967	165	6	66	7	244	26	80	18	123	1	248	963	978
Skolen paa Lollands- vej	992	173	19	53	8	253	43	67	9	122	»	241	1004	1000
Skolen paa Duevej .	877	202	27	68	22	319	39	93	8	8	1	148	1048	1014
	7584	1282	297	603	114	2296	297	677	99	937	9	2019	7861	7838

Efter Hovedaarsagerne til Af- og Tilgangen stiller den sig saaledes:

Tilgang ved Skolealderens Begyndelse.	Afgang ved Skolealderens Slutning.	Overskud.
1282	946	336
Tilgang fra andre Skoler.	Afgang til andre Skoler.	
717	776	÷ 59

Den samlede Forøgelse i Børnetallet bliver herefter 277.

Af nogle *statistiske Oplysninger om Børnetallet i Kommuneskolerne* 1 Januar 1908 med Hensyn til dets Fordeling efter Bopæl samt Forældrenes Livsstilling kan anføres følgende:

Hvad *Fordelingen efter Bopæl* angaar, kan der vanskelig foretages en detailleret Sammenligning med foregaaende Aar mellem Kvartererne paa Grund af de stærke Forskydninger i Kommunens Befolkning og helt nye Kvarterers Opstaaen. Men deler man Kommunen i 3 Hovedkvarterer, af hvilke det første (I) omfatter alle Gader og Veje Øst for Falkoneralleen, de to andre Resten, delt ved Folkvarsvej i et sydligt (II) og nordligt (III) Hovedkvarter, viser der sig følgende Fordeling (med afrundede Tal).

	Børnetal			Procentvis		
	I	II	III	I	II	III
1878	670	380	350	48	27	25
1889	1300	980	1420	35	27	38
1899	1400	1240	3080	24	22	54
1908	1360	2140	4150	18	28	54

I Kommunens østlige Del er der altsaa ikke blot en relativ, men for de seneste Aar tillige en absolut Nedgang i Børnetallet, da de nye Huse, som opføres her, gennemgaaende rummer større Lejligheder, hvis Beboere kun undtagelsesvis sender deres Børn i Kommuneskolerne, og denne lille Tilvækst kan ikke opveje den Nedgang, der viser sig for enkelte Gaders Vedkommende (Vodrofs Tværgade, Bille Brahes Vej og Henrik Ibsens Vej). Hovedtilvæksten i Børnetallet har i en Aarrække fundet Sted i Sindshvile-Godthaabs-Fasankvarteret, hvor Classenske Boliger næsten er det eneste Sted med aftagende Børnetal (nu 180 mod 388 i 1889). I dette Kvarter findes de sidstopførte 5 Skoler og tæt herved maa ogsaa den næste Skole lægges.

Følgende Gader og Veje sender over 100 Børn til Kommuneskolerne. Godthaabsvej 423, Østre Fasanvej 395, Bentzonsvej 352, Holger Danskes Vej 347, Langelandsvej 286, Nordre Fasanvej 259, Hovitzvej 238, Nylandsvej 233, Folkvarsvej 206, Henrik Ibsens Vej 202, Sindshvilevej 183, Classenske Boliger 180, Smallegade 179, Frederiksvej 179, Guldborgvej 169, Falkonerallé 162, Roarsvej 162, Rolfsvej 159, Helgesvej 154, Lollandsvej 126, Mariendalsvej 125, Danmarksgade 120, Emilievej 115, Yrsasvej 109.

Fordeling efter Forældrenes Livsstilling. (Procentvis angivet).

	Halvdagssk.	Heldags- og Mellemsk.	Alle Skoler ca.
1. Arbejdsmænd o. l.	34,6	23,5 } 28,7	32 pCt.
2. Enker og ugifte	9		
3. Haandværkere (især Svende)	35,7	42,3	41 —
4. Handlende	8,5	10,7 } 29	27 —
5. Bestillingsmænd	9,4		
6. Andre	2,8	5	

Samler man de Grupper af Forældre, der omtrent er ensstillede i social Henseende, og jævnfører de derved fremkomne Resultater med foregaaende Opgørelser, faar man følgende Oversigt:

	1875	1885	1899	1907
I (Gruppe 1 og 2)	61	50	42	32
II (Gruppe 3)	34	35	40	41
III. (Gruppe 4, 5 og 6)	5	15	18	27

Disse Tal afgiver en fornyet Bekræftelse paa de to Kendsgerninger, som allerede fremgaar af de tilsvarende Oplysninger af ældre Dato:

1. At den Undervisning, der kræver størst Ofre fra Hjemets Side, fortrinsvis søges af de bedrestillede Grupper af Forældre. Hidtil har dette vist sig i Heldagsskolerne overfor Halvdagsskolerne; nu gentager det sig i forøget Grad for Mellemskoleklassernes Vedkommende. Vel afgiver de bestaaende Mellemskoleklasser et noget indskrænket Omraade for en saadan Undersøgelse; men det er dog ganske betegnende, at af de Børn, der i Foraaret meldte sig til Optagelse i 1ste Mellemskoleklasse, var kun 19 pCt. Børn af Arbejdsmænd eller Enker, 41 pCt. af Haandværkere og 40 pCt. horte til tredje Gruppe.

2. At der gennem en Menneskealder har været en stadig fortsat Fremgang, socialt set, i Sammensætningen af de Befolkningslag, der benytter Kommuneskolerne, idet Procenttallet af de ubemidlede og daglønnede Forældre tager af, Procenttallet af Haandværkere stiger ganske lidt, men af Handlende, Bestillingsmænd o. lign. vokser det meget stærkt. Altsaa udvider Skolens Omraade sig i en

bestemt Retning, idet den Aar for Aar vinder større Terræn i Mellemklasserne.

Skolebygningerne. Foruden de almindelige Vedligeholdelsesarbejder ved Skolebygninger og Inventar fik i afvigte Aar en Del Skolestuer i Fuglevangsvejens Skole et Hovedeftersyn; ved Skolen paa Godthaabsvej indrettedes Vandklosetter, og ved Howitzvejens Skole blev Pigernes Legeplads forsynet med Halvtag og for en Del med Asfaltbelægning. Da man længe har været betænkelig ved, at Skolernes Lokaler, især Gymnastiksalene, i temmelig stort Omfang udlaaes udenfor Skoletiden til forskellige Foreninger og Institutioner under Forhold, der ikke tillader at gennemføre de hygiejniske Krav, som efter Indførelsen af daglig Gulvvask stilles til Skolelokalerne, og man dog samtidig fandt det inhumant at nægte Foreninger, hvis Formaal er nær beslægtet med Skolens, Adgang til fri Lokaler, henstillede Skolekommissionen i Skrivelse af 6 Juni 1907 til Kommunalbestyrelsen at tilvejebringe særlige Lokaler i dette Øjemed. Efter denne Foranledning besluttede Kommunalbestyrelsen den 14 Oktober s. A., at i det nye Gymnastikhus, som det var nødvendigt at tilvejebringe ved Skolen paa Niels Ebbesens Vej paa Grund af det gamles Brøstfældighed, skulde der indrettes et Forsamlingslokale for Foreninger. Opførelsen af denne Bygning paabegyndtes i December. Ligeledes har Kommunalbestyrelsen bevilget Midler til Udgivelsen af et Hæfte, indeholdende Tegning og Beskrivelse af alle Kommunens Skolebygninger. Da Børnetallets forøgede Stigning i Forening med Oprettelsen af Mellemskoleundervisningen stiller forøgede Krav til Skolelokaler, har Skolekommissionen gjort Udvalget for Kommunens Skolebygninger opmærksom paa Nødvendigheden af en ny Skolebygning i en nær Fremtid. Fra 1 Marts 1908 er Tilsynet med Skolens ligesom med Kommunens øvrige Bygninger overdraget til den fra samme Tidspunkt under den tekniske Forvaltning ansatte Arkitekt A. S. K. Lauritzen.

Klasse- og Timetal samt Børnetal pr. Klasse. Antallet af *Klasser og Undervisningstimer* ved de enkelte Skoler var følgende:

	Sommerhalvaaret						Vinterhalvaaret							
	Klasser.					Timer	Klasser.					Timer		
	å 36 T.	å 34 T.	å 30 T.	å 28 T.	å 27 T.		å 36 T.	å 34 T.	å 30 T.	å 28 T.	å 27 T.			
Skolen paa Howitzvej	»	»	17	10	10	6	1204	»	»	16	10	10	8	1222
— - Fuglevangsvej	»	»	9	8	8	3	782	»	»	9	8	8	5	830
— - Niels Ebbesens Vej	»	13	12	»	»	4	898	»	13	11	»	»	6	916
— - Godthaabsvej	3	13	12	»	1	5	1057	3	13	10	»	1	7	1045
— - Nyelandsvej	»	14	13	»	»	5	986	»	14	12	»	»	7	1004
— - Solbjærgvej	»	16	12	»	»	5	1024	»	16	12	»	»	7	1072
— - Lollandsvej	»	15	14	»	»	6	1074	»	15	12	»	»	8	1062
— - Duevej	»	21	6	»	»	5	1014	»	21	6	»	»	8	1086
	3	92	95	18	19	39	8039	3	92	88	18	19	56	8237
	266							276						

Altsaa har hver Klasse i Sommerhalvaaret faaet 30,2 Timers Undervisning i Gennemsnit og i Vinterhalvaaret 29,8 Timer.

Børnetallet pr. Klasse var i Gennemsnit for Sommerhalvaaret 29,1 og for Vinterhalvaaret 20,6.

I *Hjælpeklasserne* for forsinkede Børn fandtes ved Aarets Begyndelse 80 Elever. Tilgangen var 14 og Afgangen 18, saa at Skoleaaret sluttede med 76.

Børnetallets Fordeling mellem de enkelte Klasser stillede sig saaledes ved Midten af Skoleaaret:

	Halvdagsskoler.		Heldagsskoler.	
Afgangsklasse	27	1,4 pCt.	279	4,9 pCt.
6. Klasse	253	12,8 —	732	12,8 —
5. Klasse	324	16,3 —	802	13,9 —
1. Mellemskoleklasse .	»	» —	90	1,6 —
Konfirmandklasse . . .	38	1,9 —	»	» —
4. Klasse	388	19,6 —	843	14,5 —
3. Klasse	312	15,7 —	901	15,7 —

	Halvdagsskoler.			Heldagsskoler.		
2. Klasse	272	13,7	—	954	16,6	—
1. Klasse	300	15,1	—	1134	19,8	—
Hjælpeklasse	70	3,5	—	12	0,2	—

og *Gennemsnitsalderen* for Børnene i hver Klasse var samtidig:

	Halvdagsskoler.		Heldagsskoler.	
Afgangsklasse	13,8	Aar	13,8	Aar
6. Klasse	13,4	—	13,2	—
5. Klasse	12,6	—	12,2	—
1. Mellemkoleklasse .	»	—	12,3	—
Konfirmandklasse . . .	13,6	—	»	—
4. Klasse	11,5	—	10,9	—
3. Klasse	10,3	—	9,8	—
2. Klasse	8,7	—	8,6	—
1. Klasse	7,6	—	7,5	—

Det Antal Børn, som forlod Skolen ved Slutningen af den skolepligtige Alder, blev udskrevet fra følgende Klasser:

	Halvdagsskoler.	Heldagsskoler.
Afgangsklasse	4,8 pCt.	32,4 pCt.
6. Klasse	51,9 —	58,4 —
5. Klasse	23,1 —	9,2 —
4. Klasse	20,2 —	» —

Nogle enkelte Børn i Heldagsskolernes Afgangsklasser var dog overført fra Halvdagsskolernes 6. Klasse.

Undervisningsforhold. Den midlertidige Ordning af *den kommunale Mellemkoleundervisning*, som efter Kommunalbestyrelsens Forslag var bleven stadfæstet af Ministeriet den 8 Januar og 26 Februar 1907, tog sin Begyndelse den 1 Juni s. A. med 3 Klasser, der anbragtes i Anneksbygningen ved Godthaabsvejens Skole. Om Foraaret havde der meldt sig 221 Børn til Optagelse i 1ste Mellemkoleklasse. Efter Udfaldet af den skriftlige Prøve regnedes 120 for bestaaede; men da det i Skoleplanen var bestemt, at der kun maatte oprettes 3 af disse Klasser om Aaret, var det umuligt at optage alle. Egentlig skulde man have indskrænket sig til at op-

tage 75, da Børnetallet planmæssig skal være 25 i hver Mellemskoleklasse. Men da man formodede, at der vilde ske nogen Afgang i Tidens Løb, mente man at burde imødekomme de mange Anmodninger fra Forældrene ved foreløbig at optage 30 i hver Klasse. I det forløbne Aar er der imidlertid slet ikke sket nogen Afgang, saa at man kun i utilstrækkelig Grad har kunnet optage Børn, der er tilflyttet fra andre Kommuners Mellemskoler.

Til Optagelsesprøven 1908 meldte der sig 250 Børn, af hvilke 154 bestod Prøven. Hvis man imidlertid ifølge Skoleplanen atter skulde begrænse sig til Oprettelsen af 3 Klasser, vilde det blive nødvendigt at afvise endnu flere end forrige Aar. For at undgaa den Misstemning, dette vilde fremkalde i Børnenes Hjem, foreslog Kommissionen at erhverve fornøden Bemyndigelse hos Ministeriet til Oprettelsen af det dobbelte Antal Mellemskoleklasser, og da Kommunalbestyrelsen tiltraadte dette Forslag, opnaaede man under 2 April Ministeriets Stadfæstelse paa, at der i Prøvetiden aarlig maa oprettes indtil 6 nye Mellemskoleklasser, som skal have Lokale i 2 af de bestaaende Kommuneskoler, og at hver af de to Afdelinger faar sin særlige Leder. Den anden Række Mellemskoleklasser blev anbragt i Fuglevangsvejens Skole under Ledelse af Kommunal lærer, Cand. mag. N. P. Sørensen, og Undervisningen her begyndte med Skoleaaret 1908—09, som af Hensyn til Ordningen af denne Sag først aabnedes efter Paasken. For Tiden er der 6 Mellemskoleklasser i Godthaabsvejens og 3 i Fuglevangsvejens Skole.

Som et Supplement til Mellemskoleundervisningen har man oprettet *kommunale Præliminærkursus*. Af Hensyn til Præliminæreksamens Betydning i det praktiske Liv har adskillige af de Forældre, der benytter Kommuneskolerne, ladet deres Børn tage denne Eksamen, idet de enten satte dem i en Realskole eller — hvad der af økonomiske Hensyn var langt hyppigere — lod dem gennemgaa et af de private Kursus, der findes i København og paa Frederiksberg. Men selv om disse Elever her fik nedsat Betaling, var Bekostningen ved deres Uddannelse dog et ret stort Offer for Forældre i smaa Kaar. For Fremtiden vil de Elever, der gennemgaa de 4 Mellemskoleklasser og den Realklasse, der formentlig vil blive oprettet i Fortsættelse af disse, herved føres til omtrent samme Maal af Kundskaber,

som Præliminæreksamen garanterer, og tilmed paa en grundigere Maade og med langt ringere Udgift. Men for at Forældrene til de Børn i Kommuneskolerne, der er for gamle til at gaa denne Vej, ikke skulde finde sig brøstholdne, foreslog Skolekommissionen med Tilslutning af det fælles Lærerraad, at der for Børn i Kommuneskolerne, som havde gode Evner og indstilledes fra vedkommende Skole, efter Afslutningen af den egentlige Skoletid oprettedes en kommunal Fortsættelsesundervisning med Præliminæreksamen som Maal. Denne Undervisning skulde gives i Præliminærklasser ved Skolevæsenet, dog i de første to Aar tillige paa private Kursus af billigt Hensyn til, at disse havde givet Undervisning til mange Elever fra Kommuneskolerne for en stærkt nedsat Betaling eller ganske vederlagsfrit. Baade Bøger og Undervisning skulde være gratis.

Efter at Kommunalbestyrelsen havde bevilget de fornødne Midler, beregnet efter 1 Kr. 75 Ø. pr. Time i Skolens Præliminærklasse og 150 Kr. aarlig for Undervisningen af en Elev paa Kursus samt 24 Kr. til Undervisningsmidler — og man under 16 Juni havde opnaaet Ministeriets Godkendelse af den tagne Beslutning, begyndte Undervisningen efter Sommerferien 1908 med 21 Elever paa Kursus og 23 i Skolens Præliminærklasse under Ledelse af Kommunalærer Chr. Jacobsen. Af samtlige Elever var 17 Dreng og 27 Piger.

De *kommunale Fortsættelseskursus* for unge Mænd og Kvinder havde deres 8de Undervisningshalvaar fra den 1 Oktober 1907 til Udgangen af Marts 1908. Der meldte sig til denne Undervisning 530 Elever (131 Mænd og 399 Kvinder) mod henholdsvis 606, 534 og 464 de tre foregaaende Aar. Af de anmeldte undlod 36 at møde, saa at Undervisningen begyndte med 494 (120 Mænd og 374 Kvinder), fordelte paa 27 Hold: Almindeligt Kursus i Dansk, Skrivning og Regning 7 (3 for Mænd og 4 for Kvinder), Tysk 4 (1 for Mænd, 1 for Kvinder og 2 blandede), Engelsk 3 (alle blandede), Bogføring 2 (begge for Kvinder), Matematik 1 (blandet), Stenografi 1 (blandet) og kvindelig Husgerning 9. I Sprog og Bogføring skiltes de viderekomne fra Begynderne. Ligesom i tidligere Aar blev der endvidere tilbudt de kvindelige Elever, som ønskede det, Undervisning i flerstemmig Sang, og dette Tilbud benyttedes af 40, delte i 2 Hold.

Sangundervisningen fandt Sted i Godthaabsvejens Skole, Husgerningen i Solbjærgvejens og Fuglevangsvejens Skolekøkkener og den øvrige Undervisning i Skolerne paa Nylandsvej og Fuglevangsvej. Af Husgerningsholdene mødte 3 om Eftermiddagen, de andre om Aftenen ligesom alle de øvrige Hold. Undervisning i Sang modtog Eleverne 1 Gang, i Husgerning 2 Gange og paa de øvrige Hold 3 Gange om Ugen. For disse var Undervisningsdagens Antal 66. Undervisningen blev meddelt af 12 Lærere og 27 Lærerinder, af hvilke de 18 havde Ansættelse ved Kommunens Skolevæsen.

Ligesom i de foregaaende Aar gik Elevantallet stadig nedad i Vinterens Løb, saa at det ved Slutningen af hver af de 6 Maanedre udgjorde henholdsvis 485, 463, 449, 425, 390 og 367. Afgangen, der i det hele udgjorde 25,7 pCt. (35 for Mænd og 22,7 for Kvinder), var meget forskellig paa de enkelte Hold. Medens Sprogholdene mistede ca. 37 pCt. af deres Elever, havde Matematikholdet kun en Afgang af 6 pCt. Forsømmelserne var for Mændene omtrent som Aaret forud, for Kvinderne noget større. Nedenstaaende Oversigt viser Forsømmelserne i de sidste 3 Aar, angivet i Procent af Skoledagene.

	Mænd		Kvinder	
	I alt	Efter Fradrag af Sygdom	I alt	Efter Fradrag af Sygdom
1905—06	8,6	5,8	6,5	3,2
1906—07	12,7	8,2	9,2	3,9
1907—08	12,6	7,2	10,4	5,1

For de enkelte Hold varierede Forsømmelserne mellem 6 og 18 pCt.

Af Eleverne havde 39 Friplads, medens hver af de øvrige betalte 3 Kr. i Skolepenge.

Udgiften udgjorde i alt 11,552 Kr. 35 Ø. Efter Fradrag af Elevernes Skolepenge kom heraf 10,187 Kr. 35 Ø. til Udgift for Kommunen,

Naar dette Beløb overstiger det budgetterede med 1,539 Kr. 35 Ø., hidrører dette dels fra den betydelige Udgift til Husgerningsundervisningen og dels fra en Forhøjelse af Lærerlønnen til 1 Kr. 75 Ø. pr. Time og af hver tilsynsførende Lærers Honorar til 390 Kr.

Den af Kommunen støttede *tekniske Skole* for Haandværkslærlinge og Svende, som har Lokale i Howitzvejens Skole, blev i sidste Vinter søgt af 338 Elever i 16 Klasser med 15 Lærere. Dens Indtægter udgjorde i Skolepenge 3,130 Kr., af Staten 1,900 Kr. og af Kommunen 2,000 Kr. (deraf 200 Kr. ekstraordinært) foruden gratis Lokale og Belysning. Der tilstodes 37 Elever hel og 15 Elever halv Friplads.

Den frivillige Undervisning i *kvindelig Husgerning* for Piger i de 3 ældste Klasser i Kommuneskolerne fandt Sted i de 4 Skolekøkkener paa Sindshvilevej, Fuglevangsvej, Solbjærgvej og Duevej. Den blev benyttet af c. 300 Børn, fordelt paa 15 Hold. Udgiften ved Driften har udgjort 3,588 Kr. 34 Øre, hvoraf Børnene har udredet 1816 Kr. 90 Øre og Kommunen 1771 Kr. 44 Øre foruden Lærerindelon, Brændsel og Inventar.

Medens de foran nævnte mere eller mindre *retardedede Børn* har været anbragte i Hjelpeklasser i selve Skolerne, har Skolevæsenet betalt for 2 *abnorme Børns* Undervisning i Aandssvageanstalten paa Gl. Bakkehus og for 3 svagt begavede og tungt hørende Børn i en Døvstummeskole. 2 Børn har gennemgaaet et Helbredelseskursus i Statens Institut for Talelidende.

Fra *Børnenes Bogsamlinger*, der tilsammen tæller 6239 Bind, er der sket 24 512 Udlaan til 2359 Børn. Disse har bidraget 403 Kr. 66 Øre, Kommunen 800 Kr.

Skolebesøget.

Skoleforsømmelserne, fordelte paa hele Børnetallet og beregnede i Procent af de skolepligtige Dage, har udgjort:

	I alt.	Efter Fradrag af Sygdom.
<i>Skolen paa Howitzvej</i>	5,3	0,8
<i>Skolen paa Fuglevangsvej</i>	5,5	0,7
<i>Skolen paa Niels Ebbesensvej:</i>		
Heldagsklasser	4,3	0,2
Halvdagsklasser	4,9	0,3

	I alt.	Efter Fradrag af Sygdom.
<i>Skolen paa Godthaabsvej:</i>		
Heldagsklasser	4,6	0,3
Halvdagsklasser	4,7	0,3
Mellemskoleklasser	2,4	0,1
<i>Skolen paa Nyelandsvej:</i>		
Heldagsklasser	5,4	0,3
Halvdagsklasser	5,9	0,4
<i>Skolen paa Solbjærgvej:</i>		
Heldagsklasser	4,7	0,4
Halvdagsklasser	5,4	0,4
<i>Skolen paa Lollandsvej:</i>		
Heldagsklasser	5,0	0,3
Halvdagsklasser	6,4	0,2
<i>Skolen paa Duevej:</i>		
Heldagsklasser	5,3	0,3
Halvdagsklasser	6,3	0,5

I *Skolebøder* er der betalt 14 Kr. 34 Øre for 48 Dages For-
sømmelse af 7 Børn.

Af de *Legater*, der er knyttet til Kommuneskolerne, har 2 Dreng
faaet Justitsraad Priemes og Hustrus Skolelegat (100 Kr.), 1 Pige
Docent N. J. Fjords Legat (42 Kr.) og 1 Dreng Enkefru P. M. Schul-
stads Legat (35 Kr.).

Følgende Oversigt viser Antallet og Fordelingen af de Skole-
børn, som den 1. Maj d. A. var sysselsat ved *erhvervsmæssigt Arbejde*
udenfor Hjemmet:

	Antal Skolebørn.			Procent af Skolebørn.		
	Fabrik- arbejde	Byærinder og lign.	I alt	Fabrik- arbejde	Byærinder og lign.	I alt
<i>Halvdagsskoler:</i>						
Dreng	23	220	243	2,3	21,6	23,9
Piger	5	116	121	0,5	11,6	12,1
<i>Heldagsskoler:</i>						
Dreng	29	393	422	1,0	12,6	13,6
Piger	17	176	193	0,6	5,8	6,4

Ved de herværende Mælkeforsyninger havde 81 Dreng fra Frederiksberg Kommuneskoler Arbejde (mod henholdsvis 111, 127, 90, 87, 114 og 156 de 6 foregaaende Aar).

Børnenes Opførsel giver Anledning til følgende Bemærkninger:

Skolernes *Internater* har været benyttede i 30 Dage til Anbringelse af skulkende og vagabonderende Børn. For Skolevæsenets Regning har 4 Børn været anbragt paa Landerupgaard og Himmelsbjærggaarden; af disse afgik 2 i Løbet af Aaret. Der bortsendtes i Aarets Løb 13 Børn paa Grund af daarlig Opførsel: 10 af Vægeraadet, 1 af Fattigvæsenet og 2 af Foreninger. 26 Børn blev tiltalt for Retten og til Vægeraad og Dommer afgaves ikke mindre end 73 Erklæringer (forrige Aar 42).

Sundhedsforhold m. m. I de 6 *Badeanstalter* i Skolerne paa Nylandsvej, Fuglevangsvej, Lollandsvej, Howitzvej, Solbjærgvej og Duevej blev der tilsammen givet 99044 tempererede Brusebade til Børn fra alle Skoler. Af Drengklasserne har i de enkelte Skoler fra 93,0 til 97,1 pCt. og af Pigeklasserne fra 86,1 til 94,3 pCt. af Børnene benyttet Skolernes Badeanstalter. I Gennemsnit har hvert af de badende Børn faaet 15 Bade i Løbet af Aaret. Badningen besørges ved 2 Badekoner, 1 Bademester og 2 Skolebetjente.

Det Antal Børn her i Kommunen, som ved Indrømmelse fra Befordringsautoriteterne fik *fri Rejse med Jærnbauer og Dampskibe* til Udflugter i Sommerferien 1907 udgjorde 3270. Lærerforeningen anbragte ialt 433 Børn, deraf 174 i private Hjem og Resten i 4 Feriekolonier, af hvilke de to med 204 Børn havde Ophold i Feriehjemmet i Kongsøre. I Anledning af 50 Aars Jubilæet for Kommunens selvstændige Bestaaen den 29. December 1907 skænkede Kommunalbestyrelsen 8000 Kr. til Opførelse af et nyt Feriehjem ved Højstrup i Stevn.

I Antallet af ferierejsende Børn var indbefattet 194 *kirtelsyge Børn*, som anbragtes ved Sjællands Nordkyst i 5 Uger af Sommerferien for de paa Skolevæsenets Budget i dette Øjemed bevilgede Midler (151), ved Understøttelse af Fru Kines Legat (20), af en Sygekasse (4) og for Fattigvæsenets Regning (19).

Indtægterne af Skolevæsenets særlige Fond, der bestaar af Skolebøder og Renter af Fondens Kapital, er anvendt til at støtte *Skole-*

rejser med de ældste Klasser, især til historisk interessante Steder. Der foretoges 50 Udflugter (til Frederiksborg, Kronborg, Lund, Jægerspris, Roskilde og Lyngby) med 1189 Børn, hvilket var 87 pCt. af de paagældende Klassers Børnetal. De øvrige Børn i disse Klasser forhindredes ved Fabrikarbejde eller Bygang i at deltage i Udflugterne. Skolens Tilskud var 290 Kr. 34 Øre eller i Gennemsnit 5 Kr. 81 Øre pr. Klasse.

Bespisningen af trængende Skolebørn med Middagsmad i Vintermaanederne blev ved Tilskud fra Kommunen udvidet saaledes, at hvert af disse Børn fik Middagsmad paa Skolen 6 Dage om Ugen mod tidligere 3 Dage. Da Skolekøkkenet paa Sindshvilevej ikke var i Stand til at paatage sig hele denne Leverance, overtog Køkkenet ved Frederiksberg Hospital Tillavningen af Maden til de 3 Skoler. I alt bispistes 1255 Børn i 60 Dage (11 Januar—21 Marts 1908) med 75315 Portioner, deraf 37410 à 15 Øre fra Skolekøkkenet og 37905 à 21 Øre fra Hospitalskøkkenet.

De 3 *Skolelæger* har i det forløbne Aar dels aflagt Besøg i de dem tildelte Skoler for at undersøge de Børn, der fremstillede for dem og dels foretaget Undersøgelse af de i Forberedelsesklasserne indskrevne Elever med Hensyn til deres Sundheds- og Ernærings-tilstand samt Syn og Hørelse, ligeledes af de kirtelsyge Børn, der blev indstillet til Kystophold, og af dem, der sendtes bort i Sommerferien. Da Læge Otto Petersen afgik ved Døden, blev hans Plads som Skolelæge besat med den nye Kommunalæge, Dr. med. Jørgen Jensen. Der blev af Skolekommissionen rejst Forhandling om en Omordning af hele Skolelægeinstitutionen og rettet Henvendelse til Kommunalbestyrelsen herom. Ved Skoleaarets Slutning var Sagen under Overvejelse i et af Kommunalbestyrelsen nedsat Udvalg. *Skoletandlægen* har i afvigte Aar behandlet 221 Børn i Howitzvejens, 261 i Fuglevangsvejens, 182 i Niels Ebbesens Vejs, 331 i Godthaabsvejens, 333 i Nyelandsvejens, 299 i Solbjærgvejens, 251 i Lollandsvejens og 192 i Duevejens Skole, ialt 2070 Børn.

Lærerpersonalet har i afvigte Aar undergaaet følgende Forandringer. Inspektør G. Vogel-Jørgensen, Lærer N. Mogensen og Lærer

inde Fru J. Borregaard afgik ved Døden, Lærer J. Kr. Breson entledigedes med Pension paa Grund af Alder og Svagelighed, Lærer O. Wüstenberg fik Ansættelse ved en Privatskole i Hellerup og Lærerinde Frk. A. Bruun ved Statsskolen i Horsens. En Timelærer forlod Skolevæsenet for at gaa over i anden Virksomhed. Inspektør Vogel-Jørgensens Embede blev besat med Overlærer Chr. Dahl og dennes Plads med Lærer H. Hyge. Der blev oprettet 11 nye faste Embeder (4 for Lærere og 7 for Lærerinder) og 14 Personer fik fast Ansættelse. Der antoges 21 nye Lærere og Lærerinder, dels til nyoprettede Klasser og dels til Erstatning for de afgaaede.

Den 1 April 1908 talte Lærerpersonalet 270 Personer. Af disse var:

100 fast ansatte Lærere
131 — — Lærerinder
12 Timelærere
27 Timelærerinder
<hr/> 270

Desuden findes der en fast Vikar ved hver Skole.

Ved Skolevæsenet fungerer endvidere en Økonoma (tillige Lærerinde i kvindelig Husgerning), 8 Skolebetjente, 1 Bademester, 2 Badekoner og en Varmemester.

I afvigte Aar besørgedes Undervisningen saaledes:

	Ved Lærere	Ved Lærerinder
I Sommerhalvaaret	3659 Timer	4380 Timer
I Vinterhalvaaret	3744 —	4493 —

Paa Grund af Sygdom blandt Lærerpersonalet har Skolevæsenet i samme Tidsrum afholdt Udgift til *Vikariat* i følgende Omfang:

For Lærere	For Lærerinder	I alt
6764 Timer	8435 Timer	15199 Timer,

hvilket udgør 4,5 pCt. af Lærernes og 4,7 pCt. af Lærerindernes samlede Timetal.

Foruden de Møder, som er holdt af *Lærerraadene* ved de enkelte Skoler, har det fælles Lærerraad i afvigte Aar været samlet 2 Gange. Med Inspektorerne har Direktøren holdt 9 Møder.

Lærerpersonalets Bogsamlinger talte ved Aarets Slutning 1768 Bind.

Efter Ansøgning afgik Skolebetjent M. Hansen med Pension paa Grund af Alder.

Lønningsforhold. Den 1. April 1908 fordelte det faste Lærerpersonale sig saaledes paa de forskellige Lønningstrin:

Skoleinspektørerne

4 à 4000 Kr.	} foruden Bolig, Brændsel og Belysning
1 à 3800 —	
1 à 3400 —	
2 à 3200 —	

Overlærerne

8 à 3500 —

Lærerne (for 36 Timer)

24 à 3200 —

10 à 2850 —

9 à 2500 —

12 à 2250 —

7 à 1900 —

14 à 1600 —

8 à 1300 —

Overlærerinderne

8 à 2050 —

Lærerinderne (for 24 Timer)

20 à 1750 —

12 à 1600 —

21 à 1500 —

27 à 1350 —

18 à 1250 —

25 à 1150 —

Under 24 Juni 1907 har Kultusministeriet paa Forespørgsel herfra udtalt, at en ved det offentlige Skolevæsen ansat Lærerinde, der som Enke efter en Lærer oppebærer Enkepension, tillige sam-

tidig kan oppebære fast Løn, ligesom hun eventuelt vil kunne oppebære baade Enkepension og Lærerindepension.

En af Indenrigsministeriet under 11 Nov. 1907 stadfæstet Vedtægt om Udbetaling af Løn under Aftjening af Værnepligt for Embeds- og Bestillingsmænd under Frederiksberg Kommune er ved Skrivelse fra Kommunalbestyrelsen af 14 December s. A. efter Omstændighederne gjort anvendelig paa Lærerne, saaledes at der udredes halvt Vikariat ved første Indkaldelse til Militærtjeneste og fuldt Vikariat ved Indkaldelse til Eftertjeneste.

Udgifterne til Skolevæsenet har i afvigte Aar efter Fradrag af de Refusioner, der ydes af Foreninger og andre, som benytter Lokaler i Skolerne, udgjort 738164 Kr. 65 Øre mod budgettet 721340 Kr.

Overskridelserne hidrører for Lønningernes Vedkommende fra den ved flere langvarige Sygdomstilfælde fremkaldte betydelige Vikarudgift, paa Kontoen for Inventar og Undervisningsmidler fra Oprettelsen af Mellemskoleundervisningen, paa Brændelskontoen fra de høje Kulpriser og paa Bygningskontoen fra uforudsete Vedligeholdelsesarbejder og større Skattebeløb end paaregnet. Endelig bevirkede Forhøjelsen af Lønningerne ved de kommunale Fortsættelseskursus en Overskridelse paa denne Konto.

Af den anførte Udgift er der i Henhold til Lov af 29 Marts 1904 § 32 refunderet Kommunen 65458 Kr. 33 Øre som Statskassens Tilskud til de faste Lærerlønninger og ifølge samme Lovs § 27 endvidere 4307 Kr. 62 Øre som Skolefondens Bidrag til Vikarudgifterne. Herved synker Kommunens Udgift til Skolevæsenets Drift til 668398 Kr. 70 Øre. Fordeles denne Udgift paa Børnetallet i Kommuneskolerne (efter at man har fradraget Udgifterne til Fortsættelsesundervisning og til Amtsskolefondens som ikke vedrørende de skolesøgende Børn), bliver det for hvert Barn 80 Kr. 78 Øre af Kommunen og 8 Kr. 81 Øre af Stat og Skolefond. (Hvis man medtager den til Renter og Afdrag af Skolebygninger budgetterede Sum, stiger Udgiften pr. Barn med 7 Kr. 41 Øre).

Privatskolernes Antal formindskedes i 1907 med Skolen i Børnehjemmet paa Vodrofsvej, som ophørte, da denne Anstalt blev

opløst i en Række Smaahjem. Et af disse fik Plads paa Frederiksberg og sender nu sine Børn i Kommuneskolen. Ved Slutningen af Aaret fandtes følgende 33 anerkendte Privatskoler i Kommunen.

	Antal Elever		Fra Frederiksberg i skolepligtig Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Frederiksberg Latin- og Realskole (L. N. H. Otterstrøm), Hollændervej 5	460		272	
Henrik Madsens Latin- og Realskole, Filippavej 1	245		100	
Schneekloths Latin- og Realskole og Hertz's Forberedelsesskole, Værnedamsvej 13 A	500		212	
Slomanns Latin- og Realskole (P. Elmqvist), Jak. Dannefærdsvej 3	266		126	
Det danske Selskabs Skole (C. N. Starcke), Förchammersvej 18	304	47	147	28
L. Clausens Realskole, Aaboulevard 21	55		30	
Frederiksberg Realskole (O. Mynster og H. P. Physant), Frederiksberg Allé 22	191		79	
H. Gregersens Skole, H. C. Ørsteds Vej 65—67	212		100	
Frederiksberg Borger- og Realskole (S. Nielsen), Bredegade 6	116		101	
—————				
Fru Hedvig Baggers Skole, Vodrofsvej 56 A	15	40	5	26
Frk. M. Bobergs Skole, Frederiksberg Allé 8		90		59
A. Brønnicke-Hansens Pigeskole, Amalievej 20	5	98		80
Fru M. Clausens Skole, Aaboulevard 21		60		28
St. Josephs Søstrenes franske Skole, Frederiksberg Allé 17	2	108		75
Frk. Kruses Skole (Frk. L. Jensen), Frederiksberg Allé 16		416		215
Frk. J. Leerbech og Frk. S. Milos Skole, H. C. Ørsteds Vej 7 B		151		86
Frk. Lønborgs Skole (A. Tang Barfod), Amicisvej 19		187		78
Frk. D. Nielsens Skole, Bredegade 7		89		69
At overføre	2371	1286	1172	744

	Antal Elever		Fra Frederiksberg i skolepligtig Alder	
	Dr.	P.	Dr.	P.
Overført . . .	2371	1286	1172	744
Frk. E. Rasmussens Skole, Bille Brahes Vej 8 .		31		26
Frk. M. Rousings Skole, Madvigs Allé 16		56		52
Frk. J. Sachmanns Skole, Allégade 6		47		41
Frk. A. Tiemroth og V. Schmidt-Phiseldecks Skole, H. C. Ørsteds Vej 29	13	135	1	87
Frk. M. Skoglunds Skole, Svanholmsvej 5		20		16
J. H. Teisens Skole, Dr. Priemes Vej 3	11	102		69
—————				
Billes Forberedelses- og Realskole, H. C. Ørsteds Vej 69	123	64	54	37
Børnehjemmet Godthaabs Skole, Kongensvej 4 .	79	18	77	18
Frk. H. Hammers Skole, Bogøvej 7	17	28	17	28
St. Mariæ Skole, Boyesgade 8	119	91	68	47
Frederiksberg Borger- og Realskole (A. Paulsen) Gl. Kongevej 139	87	80	71	65
Frk. Pechüles Skole, Roskildevej 91	4	40	2	8
Syvendedags Adventisternes Skole, Margrethevej 5	11	18	3	2
Frk. M. og N. Vendts Skole, Vinkelvej 3	23	33	16	22
	2858	2049	1481	1262